

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра педіатрії №1 та неонатології
Навчальний рік 2026-2027**

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«ЕНДОКРИНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ»
(назва освітнього компоненту)**

Вибірковий освітній компонент

Форма здобуття освіти очна, дистанційна
(очна; заочна; дистанційна)

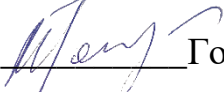
Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» _____
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність «Педіатрія»228 _____
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Педіатрія»
Другого магістерського рівня вищої освіти
Курс 6-й

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
педіатрії №1 та неонатології
Протокол від
“27” серпня 2021 року № 1

Завідувачка кафедри

професор Гончарь М.О.

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем професійної
підготовки
педіатричного профілю
(назва)
Протокол від
“27” серпня 2021 року № 1

Голова методичної комісії

професор Гончарь М.О.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Гончарь Маргарита Олександрівна, завідувачка кафедри педіатрії №1 та неонатології, д.мед.н, професор
2. Чайченко Тетяна Валерівна, доктор медичних наук, професор кафедри педіатрії №1 та неонатології,

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Чайченко Тетяна Валерівна – доктор медичних наук, професор кафедри педіатрії №1 та неонатології, спеціалізація «Педіатрія», «Дитяча ендокринологія».

Контактний тел.: +380673675961;

Корпоративна пошта викладача tv.chaichenko@knu.edu.ua

Очні консультації: за попередньою домовленістю;

Он-лайн консультації: система Moodle, ZOOM, Google Meet згідно з розкладом;

Локація заняття проводяться в умовах КНП ХОР ОДКЛ, дистанційно – у системах ZOOM або MOODLE

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Ендокринологія розвитку» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педіатрія», другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності 228 «Педіатрія»

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Курс «Ендокринологія розвитку» 6 рік навчання присвячений основним проблемам фізичного та соматостатевого розвитку дитини в різні вікові періоди. Програма охоплює основні теми, пов'язані зі порушеннями ендокринної регуляції у дітей. Особлива увага присвячується особливостям клінічних проявів, особливостям діагностики та методам корекції від періоду новонародженості до пубертату.

Практичні заняття передбачають курацію профільних пацієнтів в обласному дитячому ендокринологічному центрі КНП ХОР «Обласна дитяча клінічна лікарня» згідно з розкладом занять, а також під час індивідуальної роботи з кейсами за окремими темами.

Викладання проводиться за принципами доказової медицини з використанням діючих стандартів (гайдлайнів) світових фахових товариств.

Курс охоплює основні практичні, так і теоретичні аспекти діяльності майбутнього педіатра, сімейного лікаря, неонатолога та дитячого ендокринолога.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ендокринологічні захворювання, які можуть виникати у дітей різних вікових груп.

Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння навчальних дисциплін з медичної біології, нормальної та патологічної анатомії, нормальної та патологічної фізіології, біохімії, мікробіології, пропедевтики дитячих хвороб, медичної генетики, фармакології та медичної рецептури, епідеміології та принципів доказової медицини, екстреної та невідкладної медичної допомоги, а також мати практичні навички догляду за хворими педіатричного профілю. Та їх ведення у поліклінічних та стаціонарних умовах.

Постреквізити Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін протягом 5 року навчання, є базою для підготовки до ліцензійного іспиту ЄДКІ, підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є поглиблення теоретичних знань з питань дитячої ендокринології, удосконалення і засвоєння практичних навичок, сучасних методів діагностики, диференційної діагностики та

лікування, набуття професійного рівня готовності майбутніх лікарів-педіатрів до самостійної роботи.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є набуття студентами компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Педіатрія» другого рівню вищої освіти за спеціальністю 228 Педіатрія

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами компетентностей:

інтегральні: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків; здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

спеціальні (фахові, предметні): навички опитування; здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів; здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання; здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку, характеру харчування при лікуванні захворювань; здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань; здатність до діагностування невідкладних станів; здатність до визначення тактики та володіння навичками надання екстреної медичної допомоги; навички виконання медичних маніпуляцій; здатність до планування та проведення санітарно-гігієнічних, профілактичних та протиепідемічних заходів, у тому числі щодо інфекційних хвороб; здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду; здатність до ведення медичної документації.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1 - володіти загальними та спеціальними фундаментальними та професійно-орієнтованими знаннями, уміннями, навичками, компетентностями, необхідними для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді

ПРН 2 - володіти знаннями щодо психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення

ПРН 3 - застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 4 - проводити збір інформації про пацієнта

ПРН 5 - оцінювати результати опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень

ПРН 6 - встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання

ПРН 7 - визначати характер, принципи лікування захворювань

ПРН 8 - визначати необхідну дієту, режим праці та відпочинку при лікуванні захворювань

ПРН 9 - визначати тактику ведення контингенту осіб, що підлягають диспансерному нагляду

ПРН 10 - проводити діагностування невідкладних станів, визначення тактики надання екстренної медичної допомоги

ПРН 15 - виконувати медичні маніпуляції

ПРН 17 - вміти вести медичну документацію, обробляти державну, соціальну та медичну інформацію

ПРН 18 - здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я

ПРН 20 - застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі

ПРН 21 - дотримуватись етичного кодексу лікаря, що забезпечує сформованість фахівця з належними особистими якостями

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

- комунікативність (реалізується через: метод роботи групах та мозковий штурм під час аналізу клінічних кейсів, метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі, ділові ігри),
- робота в команді (реалізується через: метод роботи групах та мозковий штурм під час аналізу клінічних кейсів),
- конфлікт-менеджмент (реалізується через: ділові ігри),
- тайм-менеджмент (реалізується через: метод самоорганізації під час аудиторної роботи в групах та самостійної роботи),

- лідерські навички (реалізується через: метод презентації результатів самостійної роботи та їх захисту в групі, ділові ігри).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань освітня програма підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти підготовки 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 228 «Педіатрія» (шифр і назва) Спеціалізація:	Рік підготовки (курс):	
		6-й	-й
		Семестр	
		11, 12 -й	-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних – 30 самостійної роботи студента - 60	Освітній ступінь: магістр ОПП «Педіарія»	Лекції	
		0 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		60 год.	год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид підсумковою контролю: диф. залік, іспит			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

Не передбачено навчальним планом

2.2.2 Семінарські заняття

Не передбачено навчальним планом

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Фізіологія фізичного розвитку. Патологія зросту у дітей.	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, ділова, рольова гра, моделювання ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, метод «Мозковий штурм», віртуальна консультація, стандартизований пацієнт, використання манекенів	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль
2	Фізіологія масостату у світлі гормональної та ентероендокринної регуляції. Патологія ваги у дітей. Метаболічний синдром у дітей: поняття, критерії діагностики, наслідки.	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, ділова, рольова гра, моделювання ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, метод «Мозковий штурм»,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль

			віртуальна консультація	
3	Гіперліпідемії в педіатричній практиці.	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, ділова, рольова гра, моделювання ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, віртуальна консультація, стандартизований пацієнт, використання манекенів	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль
4	Фізіологія статевого дозрівання. Поняття про нормальний пубертат. Затримка та передчасний статевий розвиток: критерії діагностики, чинники та методи корекції. Статева криза у новонароджених.	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, ділова, рольова гра, моделювання ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, метод «Мозковий штурм», віртуальна консультація	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; контроль виконання самостійної роботи; оцінка поточної навчальної діяльності

5	Порушення формування статі людини: прояви та методи обстеження. Тактика неонатолога при народженні дитини із невизначеною статтю. Гендерна дисфорія.	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, ділова, рольова гра, моделювання ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, метод «Мозковий штурм», віртуальна консультація	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль
6	Різноманіття форм цукрового діабету у дітей. Діабетична фетопатія: поняття та ризику. Залікове заняття.	5	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, ділова, рольова гра, моделювання ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, метод «Мозковий штурм», віртуальна консультація	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; контроль виконання самостійної роботи; оцінка поточної навчальної діяльності
	Всього годин	30		

2.2.4. Лабораторні заняття
Не передбачено навчальним планом

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Сучасні практики та режими інсулінотерапії у дітей	5	- електронно-інформаційний (презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо) самоконтроль
2	Функціональна діагностика в дитячій ендокринології	5	- електронно-інформаційний (презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо) самоконтроль
3	Диференційна діагностика клінічних та субклінічних судом новонароджених.	5	- електронно-інформаційний (презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо) самоконтроль
4	Онтогенез щитовидної залози.	5	- електронно-інформаційний	-самоконтроль, -використання

	Вроджений гіпотиреоз. Неонатальний скринінг.		(презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо)
5	Сучасні підходи до організації харчування та фізичної активності дітей різного віку з нормальною та патологічною вагою	5	- електронно-інформаційний (презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо)
6	Тактика спілкування з батьками та дитиною, що має розлади фізичного та соматостатевого розвитку, порушення формування статі. Особливості консультування батьків новонародженої дитини та підлітків.	5	- електронно-інформаційний (презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо) самоконтроль
7	Гіпоглікемічний синдром в практиці педіатра та неонатолога	5	- електронно-інформаційний (презентації, відео-матеріали, методичні рекомендації) -іноваційний (кейс-метод)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних,

				встановлення клінічного діагнозу, тощо) самоконтроль
8	Глюкокортикоїдна терапія в педіатрії: покази та ризики	5	- електронно-інформаційний (презентації, методичні рекомендації, графіки оцінки антропометричних параметрів для дітей різного віку)	-самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо) самоконтроль
9	Патологія фосфорно-кальцієвого метаболізму: методи оцінки, інтерпретація результатів та принципи корекції розладів.	5	електронно-інформаційний (презентації та методичні рекомендації до різних тем, схема підготовки історії хвороби)	самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо)
10	Патологія надниркових залоз.	5	електронно-інформаційний (презентації та методичні рекомендації до різних тем, схема підготовки історії хвороби)	самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо)
11	Регуляція балансу рідини та електролітів у дітей різного віку: методи	5	електронно-інформаційний (презентації та методичні	самоконтроль, -використання набутих навичок під час

	оцінки, інтерпретація результатів та принципи корекції розладів.		рекомендації до різних тем, схема підготовки історії хвороби	роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо)
12	Неонатальна ендокринологія	5	електронно-інформаційний (презентації та методичні рекомендації до різних тем, схема підготовки історії хвороби	самоконтроль, -використання набутих навичок під час роботи в аудиторії (аналіз лабораторних даних, встановлення клінічного діагнозу, тощо); оцінка викладача
	Всього годин	60		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі наказу ХНМУ від 21.08.2021 № 181 «Інструкція з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті»

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД)

контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для дисципліни, вивчення якої завершується у поточному семестрі та формою її контролю є залік, середній бал за ПНД викладачем кафедри переводиться у 200-бальну шкалу.

Залік для дисциплін - проводиться викладачем академічної групи на останньому занятті з дисципліни та передбачає врахування ПНД (табл.2) та перевірку засвоєння всіх тем з дисципліни. Оцінка визначається у балах від 120 до 200 та відміткою – «зараховано», «не зараховано».

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
1	2	1	2	1	2
5	200	4.3-4,31	172	3.6-3,61	144
4.97-4,99	199	4,27-4,29	171	3.57-3,59	143
4.95-4,96	198	4.24-4,26	170	3.55-3,56	142
4.92-4,94	197	4.22-4,23	169	3.52-3,54	141
4.9-4,91	196	4.19-4,21	168	3.5-3,51	140
4.87-4,89	195	4.17-4,18	167	3.47-3,49	139
4.85-4,86	194	4.14-4,16	166	3.45-3,46	138
4.82-4,84	193	4.12-4,13	165	3.42-3,44	137
4.8-4,81	192	4.09-4,11	164	3.4-3,41	136
4.77-4,79	191	4.07-4,08	163	3.37-3,39	135
4.75-4,76	190	4.04-4,06	162	3.35-3,36	134
4.72-4,74	189	4.02-4,03	161	3.32-3,34	133
4.7-4,71	188	3.99-4,01	160	3.3-3,31	132
4.67-4,69	187	3.97-3,98	159	3.27-3,29	131
4.65-4,66	186	3.94-3,96	158	3.25-3,26	130
4.62-4,64	185	3.92-3,93	157	3.22-3,24	129
4.6-4,61	184	3.89-3,91	156	3.2-3,21	128
4.57-4,59	183	3.87-3,88	155	3.17-3,19	127
1	2	1	2	1	2
4.54-4,56	182	3.84-3,86	154	3.15-3,16	126
4.52-4,53	181	3.82-3,83	153	3.12-3,14	125
4.5-4,51	180	3.79-3,81	152	3.1-3,11	124
4.47-4,49	179	3.77-3,78	151	3.07-3,09	123
4.45-4,46	178	3.74-3,76	150	3.05-3,06	122
4.42-4,44	177	3.72-3,73	149	3.02-3,04	121
4.4-4,41	176	3.7-3,71	148	3-3,01	120
4.37-4,39	175	3.67-3,69	147	Менше 3	Недостатньо
4.35-4,36	174	3.65-3,66	146		
4.32-4,34	173	3.62-3,64	145		

3.2. Питання до заліку та іспиту:

1. Основні розміри тіла, антропометричні точки та пропорції тіла у дітей різного віку.
2. Сучасні шкали оцінки і моніторингу параметрів (таблиці стандартних відхилень та перцентільні графіки, комп'ютерні програми).
3. Швидкість зростання та цільовий зріст дитини.
4. Метаболічний синдром у дітей: поняття, критерії діагностики, наслідки.
5. Поняття про ентероендокринну систему.
6. Критерії діагностики надлишкової ваги та ожиріння у дітей різного

- віку.
7. Поняття про кардіовакулярний ризик, фактори ризику.
  8. Концепція метаболічного синдрому, потенційні наслідки.
  9. Поняття про регуляцію ліпідидних компонентів в організмі дитини.
  10. Сімейні гіперліпідемії (форми, діагностичний алгоритм, менеджмент, прогноз).
  11. Вторинні гіперліпідемії (форми, діагностичний алгоритм, менеджмент, прогноз).
  12. Стадії нормального статевого дозрівання у дівчат та хлопців.
  13. Критерії та варіанти передчасного статевого дозрівання.
  14. План обстеження дитини з патологією статевого дозрівання.
  15. Критерії та клінічні ознаки гіпогонадізму.
  16. Поняття статі людини: генетична, гонадна, фенотипічна, психологічна.
  17. Порухення статевої диференцировки, пов'язані зі статевими хромосомами.
  18. Проблема цукрового діабету в світі.
  19. Визначення цукрового діабету та його форми.
  20. Диференційний даігноз цурового діабету 1 та 2 типу з моногенними формами.
  21. Сучасні аспекти метаболічного контролю та менеджменту дитини з цукровим діабетом.
  22. Нормальні показники загального та іонізованого кальцію та фосфору у дітей. Клінічні ознаки гіпокальціємії та гіперкальціємії.
  23. Групи ризику по розвитку розладів фосфорно-кальцієвого обміну у дітей.
  24. Гормони надниркових залоз: фізіологія регуляції.
  25. Взаємозв'язки між ЦНС та наднирковими залозами.
  26. Гіпо- та гіперальдостеронізм у дітей.
  27. Діагностичні алгоритми та принципи лікування пацієнтів з патологією надниркових залоз.
  28. Клінічні симптоми дегідратації.
  29. Розрахунок кількості необхідної рідини, оцінка патологічних втрат, оцінка добової потреби.
  30. Регідратація пацієнтам в діабетичному кетоацидозі, діабетичному некетоацидотичному гіперосмолярному стані.
  31. Поняття про нецукровий діабет.
  32. Поняття про синдром неадекватної секреції антидіуретичного гормону.
  33. Розлади ендокринних залоз у новонароджених.
  34. Клінічні прояви та діагностичні технології при неонатальному діабеті, електролітних розладах, вродженому гіпотиреозі та неонатальному тиреотоксикозі, вродженій патології надниркових залоз.
  35. Неонатальний скринінг на ендокринопатії.

3.3. Контрольні питання:

1. Провідні клінічні симптоми при синдромі гіперглікемії у дітей.

2. Провідні клінічні симптоми та синдроми при цукровому діабеті у дітей.
3. Особливості перебігу цукрового діабету у дітей в залежності від ступеню тяжкості та рівню контролю.
4. Дані лабораторних та інструментальних досліджень при цукровому діабеті у дітей.
5. Диференційна діагностика синдрому гіперглікемії при різних захворюваннях у дітей різного віку.
6. Встановлення попереднього діагнозу при синдромі гіперглікемії у дітей.
7. Тактика ведення хворого при синдромі гіперглікемії, різних клінічних варіантах перебігу цукрового діабету у дітей.
8. Надання невідкладної допомоги при синдромі гіперглікемії і ацидозі.
9. Профілактика цукрового діабету та його ускладнень у дітей різного віку.
10. Диспансерне спостереження за дітьми, хворими на цукровий діабет.
11. Основні причини навчання самоконтролю хворих на цукровий діабет
12. Роль самоконтролю в профілактиці ускладнень ЦД 1 типу (гострих і хронічних);
13. Причини розвитку гіперглікемічної, гіпоглікемічної коми.
14. Стадії розвитку діабетичної коми;
15. Клінічні прояви гіперглікемічної, гіпоглікемічної коми.
16. Заходи на догоспітальному і госпітальному етапах при гіперглікемічній, гіпоглікемічній комах.
17. Профілактика ускладнень, лікування кетоацидозу (набряк мозку, ДВС - синдром, набряк легень, гостра серцева недостатність, гіпоглікемія);
18. Причини розвитку гіпоглікемічної коми, клінічні прояви коми;
19. Лікувальні заходи при гіпоглікемічних станах.
20. Патогенез пізніх ускладнень ЦД: діабетична нефропатія, нейропатія, катаракта, енцефалопатія, дермопатія (некробіоз, діабетична стопа).
21. Лікування пізніх ускладнень ЦД.
22. Пальпація щитоподібної залози.
23. Аналіз додаткових методів дослідження органів ендокринної системи (клінічний аналіз крові, біохімічний аналіз крові, показники тиреоїдного статусу).
24. Провести диференційну діагностику захворювань які протікають з порушенням без порушення функції щитоподібної залози.
25. Методи надання невідкладної допомоги при тиреотоксикозі (введення препаратів та розрахунок дози препаратів).
26. Класифікація порушень росту у дітей.
27. Гіпофізарний нанізм. Причини, клініка, диференціальний діагноз. Лікування та прогноз.
28. Ожиріння у дітей. Причини, клінічні форми.
29. Клініка адрено-генітального синдрому у дітей
30. Діагностика адрено-генітального синдрому у дітей.
31. Лікування адрено-генітального синдрому у дітей.

32. Невідкладна допомога при формі із втратою солей.
33. Порухення статевого розвитку у хлопчиків і дівчаток. Етіологія, патогенез, клініка,
34. Діагностика, диференціальна діагностика, лікування порушення статевого розвитку у хлопчиків і дівчаток.

3.4. Індивідуальні завдання здобувача освіти - з дисципліни (далі - ІЗЗ) сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни або її частини, при проведенні «заліку», «диференційованого заліку» або «іспиту».

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів. Для дисциплін, формою контролю яких є «залік», сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 200 балів.

Таблиця 4

Таблиця нарахування ІЗЗ

П/н	Кількість балів	Вид діяльності
1	1-3	Студентський науковий гурток
2	4-7	Студенти наукового гуртка кафедр, які брали участь у вітчизняних студентських олімпіадах, конференціях, творчих конкурсах.
3	8-10	Студенти наукового гуртка кафедр, які брали участь в зарубіжних студентських олімпіадах, конференціях, творчих конкурсах.

3.6. Правила оскарження оцінки

Процедура оскарження оцінки проводиться відповідно до наказу № 150 від 24.06.2021 р. про затвердження нової редакції «Положення про порядок відрахування, поновлення і переведення осіб», а також затверджено наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252 «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти Харківського національного медичного університету».

Посилання:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013-03-25-12-07-55&catid=4%3A2011-05-04-07-20-12&Itemid=19&lang=uk

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно

тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття.

Проведення курації пацієнтів можливо за умови наявності у студентів відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію).

Студенти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі студенти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями (Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc)

Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету,

розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як ним користуватися тощо

Поведінка в аудиторії

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять

- дозволяється:
  - залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
  - пити безалкогольні напої;
  - фотографувати слайди презентацій;
  - брати активну участь у ході заняття).
- заборонено:
  - їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
  - палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
  - нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
  - грати в азартні ігри;
  - наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
  - галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра Педіатрії №1 та неонатології підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Детальніша інформація за посиланням: Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Основи педіатрії за Нельсоном у 2-х томах (8-е видання) / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман. – 2019. - 378 с.
2. Підручник Педіатрія для студ. Вищих мед. Навч. Закладів IV рівня акредитації за ред. проф. О.В. Тяжкої. – Видання 4-те, допрацьоване і доповнене. – Вінниця: Нова Книга, 2016. – 1132.

Допоміжна

1. Т.В.Чайченко. Современные подходы к организации питания и физической активности детей с нормальной и избыточной массой тела/ Учебное пособие. – Харків: ХНМУ, 2016. – 100 с.
2. Practical endocrinology and Diabetes. J.E.Raine, M.D.C.Donaldsson, J.W.Gregory, M.O.Savage, R.L.Hintz. Blackwell Publishing, 2nd edition, 2002. – 219 P.
3. Paediatric endocrinology and diabetes. G. Butler and J.Kirk. Oxford University Press, 2011. – 407 P.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

---

2. Інтернет ресурси:

<https://www.openpediatrics.org/>

<https://www.aap.org/>

<https://www.cdc.gov/>

<http://www.medscape.com>

<http://www.cochranelibrary.com>

8. ІНШЕ

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-poglyyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx